

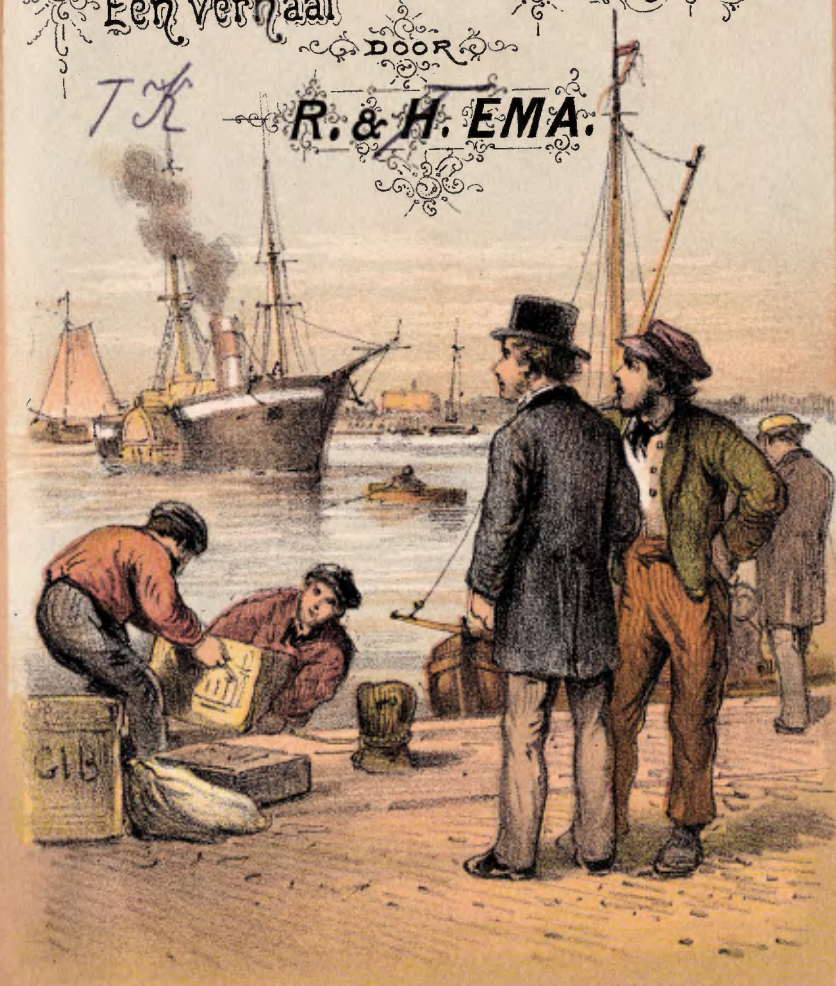
EEN BIDDEND ZEEYMAN

Een verhaal

DOOR

T. K.

R. & H. EMA.

HARDERWIJK, A. BERENDS.

EEN BIDDEND ZEEMAN.

Een verhaal

DOOR

R. & K. EMA.

HARDERWIJK,
A. BERENDS.

EEN BIDDEND ZEEMAN.

Het was in den laten herfst van 1869. De natuur zag er armoedig uit. Het geboomte vooral deed de armoede van dit jaargetijde uitkomen: Eik, beuk, populier en tal van andere boomsoorten stonden kaal en dor, en den onwetende bleef geen ander vermoeden over, dan dat dit geboomte den dood nabij was. De weinige pijn- en denneboomen daarentegen, deden hunne meerderheid op indrukwekkende wijze gevoelen: zij prijkten met een lieflijk groen, dat zich aan de grillen van het jaargetijde niet stoorde en tierde, als spotte het met de buien van den herfst.

In de nabijheid van het dorp Z., op het heidevlak van een onzer provinciën, stond destijds een zeer eenvoudige woning. Zij werd beschaduwd door een zwaren eik, die met zijn trotsche, forsche takken de nederige woning schier overdekte en onwillekeurig de aandacht der weinige voorbijgangers trok. Echter was het niet die fiere eik alleen, die aller aandacht boeide, maar ook de met klimop begroeide gevel trok de bewondering van den aanschouwer tot zich. 't Scheen wel, dat heel die gevel een samenstel van klimop was; — 't was één groen al groen. Alleen een paar kleine ramen met helderwitte gordijntjes bewezen, dat er een muur achter verborgen was, en dat die muur deel uitmaakte van eene woning.

In die woning woonde de schoenmaker Maarten Vos met zijn eenig zootje Martinus.

In de kleine, houten woning, die naast het huisje van baas Vos stond en er uitwendig niet zeer vriendelijk uitzag, woonden de kleermaker Gerrit Knoop en zijn zootje Willem.

Martinus en Willem waren goede maats. Beide knapen waren van denzelfden leeftijd, bezochten dezelfde school en zochten steeds elkanders gezelschap. Zij hielden veel van elkander, die twee!

Anders was het met baas Vos en baas Knoop. Die zochten elkanders gezelschap niet, maar liepen elkander zooveel mogelijk steeds uit den weg; — een morgen- en avondgroet was alles, wat deze buurlieden van elkander te hooren kregen.

Wat daarvan de oorzaak was?

Op die vraag kunt gij licht het rechte antwoord vinden, als ik u de twee buurlui wat nader beschrijf.

Baas Vos was een ijverig, oppassend mensch, die het groote voorrecht had zich, naar den naam van zijn Zaligmaker, christen te mogen noemen. En gedurig bad hij niet alleen voor zijn lieven Martinus, maar onderwees hem vlijtig in de Schriften en spoorde hem aan veel te bidden: »Heere! bekeer mij, opdat ik bekeerd mag zijn en heilig voor U leven!»

Baas Knoop was een geheel ander mensch. Het werken liet hij gaarne aan anderen over. Omdat de maag hem van tijd tot tijd jeukte, moest hij arbeiden; maar wel den halven dag voerde hij letterlijk niets uit. Zijn pijp was nooit koud en zijn tong zeer rap. De bede »Heere! zet een wacht voor mijne lippen» kende hij niet. Al de praatjes in de buurt en in het dorp, die van twijfelachtig gehalte waren, werden dan ook gewoonlijk op rekening van baas Knoop geschreven en ieder, die iets door hem had hooren vertellen, zei er steeds bij: »'k heb het van baas Knoop, hoor! als 't een leugen is, moet gij 't den baas wijten. Behalve dit groote gebrek had Knoop nog een ander: hij gebruikte veel sterken drank. 't Was niet voor de ganzen gebrouwen (*gestookt*) en zoo'n enkel glaasje was zeer versterkend, meende Knoop. Hij bewees echter niet, dat de jenever voor hem goed was; integendeel was het al meer dan eens gebeurd, dat Knoop laat in den avond uit de dorpsherberg zóó onwel thuis kwam, dat hij met moeite zijn woning kon bereiken. — Om God en godsdienst bekommerde de baas zich niet. »Godsdienstig zijn en kerkgaan, dat laat ik

aan mijn braven buurman, aan den schoenflicker Vos, over; die neemt het wel zóó nauwgezet op, dat het wel voor hem en mij te zamen kan worden gerekend." Dat was veelal het antwoord, dat Knoop gaf aan de welmeenende lieden, die hem er op wezen, dat ook hij een ziel had te verliezen en ook voor hem eens het stervensuur zou aanbreken. Baas Knoop meende, dat dit antwoord zeer ter snede was, te meer omdat zijne maats zich met zulke antwoorden vermaakten; — hij dacht er niet aan, dat ook van zulk ijdel geklap, even als van elk ijdel woord, eenmaal rekenschap zal moeten worden gegeven aan den Rechter van Hemel en aarde.

't Is licht te begrijpen, dat de opvoeding van Martinus en Willem dan ook zeer veel verschilde.

Een klein voorbeeld zal u dit nog duidelijker maken.

Op zekeren avond, toen beide knapen zich in het grasveld voor de woning van den schoenmaker met kegelen vermaakten, riep baas Vos, die voor het opgeschoven raam aan zijne werktafel zat: »kom, Martinus! staak nu het spel en leer eerst uw psalmversje; anders zit ge morgenochtend bij den meester met den mond vol tanden."

»Ja, dat is waar ook," zei Martinus, »ik zal eerst mijn schoolwerk afmaken. Kent gij uw vers al, Willem?"

»Neen," antwoordde Willem, »nog niet; maar dat kan ik straks nog wel doen en anders wacht ik er meê tot morgen."

Als ik in uwe plaats was," hernam Martinus, »zou ik dat nooit doen. Mijn vader zegt altijd, dat men nooit tot morgen moet uitstellen, wat men zeer geschikt heden kan doen. Het heden behoort ons, zegt hij dan, en de dag van morgen is niet in onze macht, maar in die van God. En verleden week zei meester Jansen ook nog — je weet het wel, want je kunt veel beter onthouden dan ik — dat menschen, die altijd zeggen, dat zij nog tijd genoeg hebben, in den regel tijd te kort komen." —

»Ja, je hebt gelijk. Laten wij dan maar eerst ons werk afmaken. Ik hoorde de dorpsklok daar juist vijf uur slaan. Als wij nu eens een uur gaan leeren, dan kunnen wij na zessen nog een heelen tijd spelen. Ik moet straks ook nog naar de dorpskerk, om een jas

te halen, die vader moet herstellen. Gaat ge dan mee?"

»Graag," zei Martinus, »maar je moet er op rekenen, dat ik eerst mijn werk af moet hebben en . . . vader moet het goedkeuren, dat ik met je mee ga naar 't dorp."

»Dat vind ik toch vervelend van je, Tinus," hernam Willem, dat je altijd naar het pijpen van je vader moet dansen. *Ik* doe, wat *mij* lijkt. Mijn vader zegt altijd: »jongens moeten spelen. Men is maar éénmaal jong en zoo heel veel leeren is nergens goed voor. Als men z'n naam kan schrijven en een beetje lezen, komt men best de wereld door. Ik ken ook niet veel van die kunsten en ik heb toch mijn brood." Zie, zóó rede-neert vader."

»Ja, Wim! laten wij nu daarover maar niet verder spreken. *Mijn* vader denkt er anders over; die zegt: »men leert nooit te veel" en . . . je zegt daar, dat men de wereld *door* moet, maar je weet even goed als ik, dat een mensch eenmaal *uit* de wereld moet en dat er dan eene eeuwigheid volgt. Mijn vader zegt: »het heele leven hier op aarde is eigenlijk eene school, waar men klaar gemaakt of geleerd moet worden voor de eeuwigheid." En op 't graf van mijn lieve moeder, die nu al drie jaar geleden stierf, staat op de kleine zerk:

»Is hier het leven aan God gewijd,
Dan wacht ons vreugd in d' eeuwigheid."

Maar — wij kunnen daarover straks wel verder praten, als ik met je mee mag gaan." —

Martinus spoedde zich daarop in huis en ook Willem ging zijn vader opzoeken.

Martinus greep naar zijn psalmboekje, dat hij voor getrouw schoolbezoek van den Zondagsschool-onderwijzer had gekregen, en las eenige malen hardop: (1)

Gelijk het gras is ons kortstondig leven,
Gelijk een bloem, die op het veld verheven,
Wel sierlijk pronkt, maar krachtloos is en teêr:
Wanneer de wind zich over 't land laat hooren,
Dan knakt haar steel, haar schoonheid gaat verloren,
Men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer.

»Dat vind ik een mooi vers, vader!" zei Martinus.

(1) Psalm 103 : 8.

»Ja, jongen?» vroeg baas Vos. »Waarom vindt ge dat *mooi*?»

»Ja, vader!» zei Martinus, na zich eenigen tijd te hebben bedacht, »ik kan het zoo best begrijpen. Al de versjes, die meester opgeeft, begrijp ik lang niet altijd, maar *dit* is toch zoo duidelijk! Ik kan 't lang zoo mooi niet zeggen als de psalmdichter, maar als ik voor den meester een opstel moest maken over het menschelijk leven, dan zou ik dat toch ook gezegd hebben.»

»Ja, Martinus, *mooi* is het, omdat het zoo *waar* is,» zei baas Vos. En als gij 't volgende versje (vers 9) goed verstaan kunt, zult gij dat wellicht nog mooier vinden. Lees het maar eens!»

Martinus las:

Maar 's Heeren gunst zal over die Hem vreezen,
In eeuwigheid altoos dezelfde wezen;
Zijn trouw rust zelfs op 't late nageslacht,
Dat zijn verbond niet trouweloos wil schenden,
Noch van zijn wet afkeerig d' oogen wenden,
Maar die, naar eisch van Gods verbond, betracht.

»Dat vers begrijp ik zoo goed niet, vader!» zei Martinus.

»Wij zullen God maar gedurig bidden, dat hij het u en mij steeds duidelijker maakt. Maak nu dan maar eerst uw schoolwerk gereed,» antwoordde de vader.

Martinus hervatte toen zijn werk. Een uur later kende hij het psalmvers en stonden de vier rekenkundige voorstellen (sommen), die hij moest oplossen, goed beredeneerd in zijn schrijfboek. Daarop vroeg hij verlof aan vader, om met Willem Knoop naar het dorp te mogen gaan. Dit werd hem toegestaan.

Geen tien minuten later kuierden de twee makkers den weg naar het dorp op. Zij voerden een druk gesprek, eerst over de geleerde lessen en later over . . . hunne toekomst, — over de betrekking, die zij wilden kiezen en het genot, dat zij eenmaal in de wereld dachten te hebben.

Martinus had goeden moed en stelde zich veel voor van zijne aanstaande levensjaren. »Als God mij helpt, dan denk ik nog eens een nuttig mensch te worden en mijn vader op zijn ouden dag veel genoegen te verschaffen.

»Die vlijtig is en om Gods zegen bidt, is altijd veilig,» zegt vader. Ik wil op school mijn best doen en als ik veertien jaar oud ben, vraag ik vader, of ik naar zee mag gaan. Eerst scheepsjongen, koksmaat en ik weet al niet wat voor baantjes er van dien aard meer zijn, en later matroos. Een matroos kan heel wat geld overhouden, als hij zuinig en oppassend is. Dat kan men aan mijn oom Gerrit zien. Toen hij 36 jaar was, ging hij van boord — hij had 20 jaar gevaren — en kocht een kruidenierswinkel te T. in de Kerkstraat. Daar woont hij nu al over de tien jaar en gisteren, toen hij bij ons was, zei hij nog tegen vader: »Maarten! de Heere heeft mij van jaar tot jaar rijker gezegend. Ik ben soms verlegen met zooveel gunstbewijzen, als God mij geeft.»

»Ja,» antwoordde Willem, »maar je moet ook rekenen, dat het niet iedereen zoo gaat, als je oom Gerrit. En als je oom 'reis eerlijk vertelde, of hij nu alles op eene eerlijke wijze verdient, — 'k vrees, dat je dan een paar rare oogen zoudt zetten. Mijn vader zegt, dat er tegenwoordig nergens meer geknoeid wordt, dan in de kruidenierswinkels. Onder de suiker vermengen ze meel; 't zout is altijd nat en ze moeten er tegenwoordig ook al iets op weten, om koffieboonen te maken.»

»Schei maar gauw uit, met je praatjes,» zei Martinus, die zijn oom zeer goed kende en wel wist, dat deze zich niet tot dergelijke bedriegerijen leende. »Oom Gerrit is geen bedrieger! Als je zulke praatjes hebt, wil ik niet meer met je loopen.»

»Kom, kom!» hernam Willem, »je bent ook dadelijk zoo kwaad. Ik zei toch niet, dat je oom nu juist zoo'n suikerknoeier is, maar er zijn toch van dat soort onder de kruideniers.»

»Ja, dat zegt uw vader, maar kan hij het bewijzen?» vroeg Martinus. »Praatjes beteekenen niet veel. Vader zegt altijd: »als gij kwaad van anderen hoort, vertel het dan niet, voor gij het zeker weet, en als gij het zeker weet, vraag dan eerst: waarom zal ik het aan anderen vertellen?» En je weet nog wel, wat de meester den vorigen Zondag op de Zondagsschool las uit Gods Woord. Altijd, zei hij, moet dat onze bede zijn:

Zet, Heer! een wacht voor mijne lippen;
 Behoed de deuren van mijn' mond,
 Opdat ik mij, tot geenen stond,
 Iets onbedachtzaams laat' ontglippen.

»Maar,» hernam Willem, is het je voornemen dan, om later ook kruidenier te worden, als ge eerst een twintig jaar op zee gewalkt hebt? Ik zie in zoo'n baantje niet veel heil en vooral in het zeeleven niet. Zoo'n zeerot heeft geen leven; altijd in gevaar en niets dan de wilde zee onder je en de blauwe wolken boven je, 't zou mij niet bevallen, hoor!»

»Spreek je van zeerot?» zei Martinus. »Je bedoelt zeker zeerob. Ik verzeker je, dat ik mettertijd liever zeerob dan landrot wil heeten. En als je meent, dat er op zee niets dan water en wolken te zien is, dan heb je 't mis, man! Herinner je maar, wat verleden dinsdag, toen 't zoo stormde, door meester uit den 107^{den} Psalm werd voor-gelezen. 'k Heb dien avond thuis die verzen moeten leeren. Ik ken ze nog:

»Die met schepen ter zee afvaren, handel doende op groote wateren, — die zien de werken des Heeren en Zijne wonderwerken in de diepte. Als Hij spreekt, zoo doet Hij eenen stormwind opstaan, die hare golven omhoog verheft. Zij rijzen op naar den Hemel, zij dalen neder tot in de afgronden; hunne ziel versmelt van angst. Zij dansen en waggelen als een dronken man, en al hunne wijsheid wordt ver-slonden. Doch roepende tot den Heere in de benauwdheid, die zij hadden, zoo voerde Hij hen uit hunne angsten. Hij doet den storm stilstaan, zoodat hunne golven stilzwijgen. Dan zijn zij verblijd, omdat zij gestild zijn, en dat Hij hen tot de haven hunner begeerte geleid heeft!»

»Jawel,» hervatte Willem, »ik erken gaarne, dat er veel schoons en goeds te zien is op de groote zee, maar je moet niet vergeten, dat het vaste land veel, veel meer schoons aanbiedt dan het ruime sop.»

»Ik heb daarvan geen woord gerept, Wim!» zei Martinus. Gij hebt gezegd, dat op zee alleen water en wolken te zien zijn. Daarop heb ik je een antwoord gegeven uit den Bijbel. En ik zeg je er nog bij, dat men aan den wal even goed sterven kan als op den oceaau.

Onze tijd en ons stervensuur zijn bij God bepaald; — ook de plaats waar ons lichaam eenmaal rusten zal."

»Ik had nooit gedacht, Tinus! dat jij zulke vrome praatjes zoudt verkoopen," hernam Willem. »Je praat als een dominee of catechiseermeester. Als je vader geen arme schoenflikker was en geld genoeg in kas had, dan moest hij een dominé van je laten maken. Daarvoor ben je veel beter geschikt dan voor matroos. En

»Schei nu maar gauw uit met je laffe praatjes," voegde Martinus Wim toe. »Je weet wel, dat het waar is, wat ik daar zeide. En of dat nu vroom of niet-vroom moet heeten, omdat het waarheid is, mag het gezegd worden. En op school en op de catechisatie en in de kerk heb je hetzelfde al jaren gehoord."

»Alles goed en wel," hernam Willem, »maar ik zou je toch niet aanraden om die vrome praatjes aan boord te verkoopen. De andere matrozen, je maats, zouden je hartelijk uitlachen. Ze zouden je een »vrome kwezel" noemen, of wellicht zouden ze je voor »dominee" uitschelden. Neen man! een matroos bekommert zich niet om die dingen. Hij leeft voor z'n plezier en vrome praatjes komen in zijn kraam niet te pas. 't Zou ook een mooie boel worden, als de matrozen den geheelen dag met den bijbel in de hand stonden en elkander maar altijd van God en godsdienst spraken. Dan zouden de couranten wel iederen dag vol zijn van berichten over het vergaan van schepen. Vraag je oom Gerrit maar eens! Denk je werkelijk, dat die zich met zulke leuterpraatjes ophield, toen hij aan boord was. Dat hij nu onderling in de »fijne" kerk is, bewijst nog niet wat hij vroeger was. Neen, Tines! een goed zeeman moet het zoo nauw niet nemen; — hij moet kunnen meêdoen in de wereld!"

»Hoor 'reis, Wim!" antwoordde Martinus, »jij praat alsof je honderd jaar de zee hebt bevaren en precies weet, wat het zeemansleven meebrengt. Het zou er wel ongelukkig uitzien, als er onder onze zeevaarders geen godvreezende mannen waren. Uit de Vaderlandsche Geschiedenis weten wij, dat er onder onze oude zeehelden geweest zijn, die al hunne hulp van God verwachtten

en die, eer zij in 't gevecht gingen, hunne knieën voor Hem bogen. Zoo goed als toen, zijn er ook nu onder onze zeevarenden, die weten, dat zij ook op de groote wateren in Gods hand zijn, en daarom hun arbeid niet verrichten zonder gebed tot God. Oom Gerrit heeft meer dan één gezagvoerder gekend, die nooit de gewone godsdienstplichten verzuimde en er het scheepsvolk gedurig op wees, dat er buiten Jezus Christus, onzen Zaligmaker, geen redding te vinden is. Of oom dien Jezus toen al lief had, moet je zelf maar eens aan hem vragen; — in de volgende week komt hij hier.

En als je nu werkelijk meent, dat men van God en Zijn dienst niet aan boord mag of moet spreken, dan vraag ik je, mij eerlijk en ronduit te zeggen, of je niet weet, dat Jezus heeft gezegd, dat Hij zich zal schamen voor God den naam van hem te belijden, die zich hier op aarde schaamde Zijnen heiligen naam voor de menschen te belijden? En ik geef je de verzekering, Willem! dat ik ook aan boord hoop te toonen, dat ik mijn tijdelijk en eeuwig geluk alleen van God verwacht. En als alle zeelieden dat deden, zou onze vloot (koopvaardijvloot zoowel als oorlogsvloot) er niet minder op worden."

»Nu, Tinus! laten wij maar eindigen met die praatjes. Ik wil je wel verzekeren, dat de haaien mij niet te pakken krijgen. Ik blijf aan land. Al noem je mij dan landrot, ik zal je toonen, dat een landrot ook vooruit kan komen in de wereld, — beter nog dan menig zee-rob. — Weet je, wat ik wil worden?"

»Als je 't mij zegt, dan weet ik het," antwoordde Martinus.

»Ik wil bediende in een logement worden, eerst hier in 't dorp en later in de stad. Dat is een gemakkelijk leventje en men kan er »goed" geld mede verdienen, want er worden in groote logementen flinke fooien gegeven."

»Nu," zei Martinus, »je bent er nu eenmaal" — zij waren ongemerkt reeds aan de dorpsheberg gekomen en dus aan de plaats hunner bestemming — »ik zou mij nu maar dadelijk in de dorpsheberg verhuren."

Fluks wipte Willem de herberg binnen, nam de jas in ontvangst en gaf er het bericht bij, dat vader morgen-

avond die jas terug zou brengen. — Deze boodschap beteekende voor den kastelein: morgenavond komt baas Knoop eenige glaasjes jenever drinken.

Op den terugtocht van Martinus en Willem werd er niet weer over hunne toekomst gesproken; zij hadden, als echte schooljongens, een druk gesprek over allerlei zaken, die op de onderwijzers en de medescholieren betrekking hadden. En toen zij thuis kwamen, riep het late uur hen naar bed.

II.

Vijftien jaren zijn sedert verlopen; — het is in de maand April van het jaar 1885.

Aan den IJkant te Amsterdam zien wij een net gekleed burgermannetje van middelmatige lengte en van ongeveer zestigjarigen leeftijd heen en weer wandelen, dat blijkbaar op iemand wacht. Zijn gelaat teekent spanning en zijne houding heeft iets ourustigs. Steeds tuurt hij langs de breede watervlakte in westelijke richting.

„De boot is nog niet in 't zicht, m'nheer,” zegt een sjouwerman, die den wandelaar aanspreekt, omdat hij „toch eens moet weten, waarom dat kereltje hier den geheelen morgen langs den wal drentelt.”

„Neen,” zegt de aangesprokene, die wel een beetje verbluft opkeek, dat de sjouwerman hem als „m'nheer” aansprak, — „het duurt langer dan ik gedacht had.”

„Ja, maar u moet rekenen, dat zij van morgen eerst te IJmuiden moest schutten en, daarnaar gerekend, zal 't nog wel een uurtje aanhouden, eer de *Pollux* aan wal is. — Wacht m'nheer op iemand, die aan boord is?”

„Ja,” antwoordde de aangesprokene, die niemand anders was dan baas Vos, „mijn zoon is aan boord; — dien zou ik afhalen.”

„O, dus een passagier,” zei de sjouwerman, die reeds hoopte, dat er een koffertje te dragen zou zijn of een goed logement moest worden aangewezen.

„Watblief?” vroeg baas Vos. —

„Hij is dus als passagier aan boord,” hernam de sjouwer.

„Hoe bedoel je dat?” vroeg de baas. —

„Wel, nu nog mooier! U weet toch wel, wat een passagier is? Een reiziger.” —

„Nee,” zei Vos, „mijn zoon is geen reiziger; hij is vrij man.”

„Zoo bedoel ik het ook niet,” zei de man, „die nu be-greep, dat de baas het woord passagier nooit eerder had gehoord. „Ik wilde maar zeggen, dat uw zoon niet aan boord in dienst is, als matroos, stuurman of zoo iets.”

„O, nee,” zei de baas, „hij is matroos geweest, en later stuurman geworden, en God heeft hem zoo gezegend, dat hij nu aan wal kan blijven en bij ons in 't dorp een zaakje koopen. 't Is een oppassende jongen! 't Was gisteren juist vijftien jaar geleden, dat hij te Rotterdam uitzeilde. 'k Heb hem toen aan boord gebracht van het zeilschip „*De twee gebroeders*”, kapitein Hendriks. 'k Vergeet het nooit! 't Is het eenige kind, dat God mij gaf en je kunt wel begrijpen, dat het dan een heel ding is, zoo'n flinken jongen aan het zeemansleven over te geven; — de zeelui zijn dikwijls zoo ruw en bovendien staan zij aan allerlei gevaren bloot.”

„Jawel, m'nheer!” zei de sjouwerman, „maar als men maar oppassend is, gaat alles goed in de wereld. Dat kan men nu al weer aan uw zoon zien!”

„Je hebt gelijk en ongelijk,” antwoordde de baas. „Oppassen is onmisbaar, maar je moet niet vergeten, dat God ons oppassend moet maken. Als wij in de wereld zullen oppassen, is het noodig, dat wij ons levenspad, zoowel op den vasten grond als op de zeeën, biddend bewandelen. En dan heeft God in Zijn Woord gezegd, dat Hij Zijn heil wil doen zien aan hen, die hun weg wèl aanstellen. Bidden en werken moet altijd samen gaan; dat moeten ook wij — gij en ik — niet uit 't oog verliezen. Geloof je dat ook niet?”

De sjouwerman zeide er weinig op, maar in zijn hart dacht hij: »die man meent het nog zoo kwaad niet. 't Is zeker een onderwetsche dominee of catechiseermeester, anders begrijp ik me ten minste niet, hoe hij zóó kan spreken.”

Eensklaps deed zich in de verte een schel, aanhoudend gefluit hooren.

„Dat zal *de Pollux* wel zijn!” riep de sjouwerman.

„Zoo, denk je dat?” zei de baas, die voor een oogenblik, onder het drukke gesprek, zijne gespannen verwachting had kunnen temperen, maar bij wien nu 't verlangen naar zijn zoon weer de bovenhand kreeg. „Hoe lang duurt het nu nog, eer de boot hier is?”

„O, dat duurt maar een oogenblikje,” was het antwoord.

De oogenblikken, die nu volgden, waren voor baas Vos rijk aan allerlei aandoeningen. Spreken met zijn mede-wandelaar deed hij niet meer. Nu eens was er een blijde lach op zijn gelaat en een oogenblik later biggelden er tranen over zijne wangen. Vooral toen *de Pollux* in 't gezicht was, was baas Vos zich zelve een raadsel. Lachend plooide zich zijn mond, en evenwel rolden er tranen over zijne wangen. Het waren tranen van vreugde, die de gulden kenmerken droegen van de liefde van vader tot kind. -- De oogenblikken schenen den verlangenden vader wel uren.

Eindelijk was *de Pollux* aan wal en kwamen de passagiers op den steiger. Baas Vos keek, keek nog eens, maar hoe hij zijne oogen ook scherpte, zijn Martinus hij zag niet. Hij verstoutte zich eindelijk, om aan een der passagiers, die hem voorbij ging, te vragen: „mijnheer, kunt ge mij ook zeggen of er een zekere *Vos* aan boord was?”

„Ja, lieve vader!” was het antwoord, „die staat hier voor u!” — De oude baas had zijn zoon Martinus niet herkend. Hij stelde zich nog den slanken, zestienjarige jongen voor, dien hij in 1870 te Rotterdam aan boord had gebracht en zag nu een stevig gespierden, kloeken zeeman, met zwaren baard en knevel, voor zich staan. —

Gij kunt u voorzeker iets er van voorstellen, wat dit oogenblik voor vader en kind beteekende. O, hoe heerlijk was voor beiden die handdruk. Tranen van innige dankbaarheid en vreugde rolden over beider wangen. „Vader!” zei Martinus herhaaldelijk en baas Vos antwoordde dan

slechts met: „beste Tinus!” Meer konden vader noch zoon in de eerste oogenblikken over de lippen krijgen; beider gemoed was te vol, om een geregeld gesprek te kunnen beginnen.

Eindelijk, nadat zij in een koffiehuis onder 't gebrnik van brood en koffie eenigszins tot kalmte waren gekomen, begon het gesprek te vlotten. En nu was er aan vragen en vertellen schier geen eind! En geen wonder! Vijftien lange jaren waren er verlopen sedert vader en kind het laatste gesprek met elkander voerden en gij weet, dat in zooveel tijd heel wat kan worden onderzonden. En al was nu het leven van baas Vos vrij een-tonig voorbij gesneld en niet bijzonder rijk aan afwisseling geweest, dat van Martinus daarentegen was vol rijke ervaring, zoodat men voor eenige dagen stof tot „praten” had. De treffendste oogenblikken voor den baas waren echter die, waarin Martinus tot vader zei: „Ja, vader! Gods Naam moet eeuwig eer ontvangen, want 't is alles door genade. Zijne hand spaarde u voor mij en mij voor u, en — zooals ik u reeds vroeger schreef, uit Suriname — wij kunnen nu beiden belijden, dat wij in Jezus bloed vrede voor onze zielen hebben gevonden. O, als God ons nu nog eenige jaren voor elkander wil sparen, wat kunnen wij dan nog gelukkige jaren van dankzegging doorleven.”

De oude vader antwoordde niet dan met een handdruk, die eigenlijk wilde zeggen: och, Tinus! je voelt niet half, hoe blij je oude vader is!

Nadat vader en zoon nog even samen naar *de Pollux* waren gewandeld, om voor de bagage (koffer, enz.) van Martinus te zorgen, begaven zij zich naar het centraal-station aan het Westerdok en vertrokken een halfuur later met den trein over Utrecht en 's Hertogenbosch naar T. Hier wilde Martinus een rijtuig huren, om naar huis te rijden, daar hij vermoedde, dat het vader moeilijk zou vallen om nog twee volle uren door de heide te wandelen. Maar baas Vos wilde daarvan niets weten; — „k heb nog een paar flinke beenen, Martinus! Het zal je meevallen, jongen! dat je vader nog zoo kranig door de hei marcheert,” was het antwoord.

En werkelijk had Martinus reden om zijne verwondering en blijdschap uit te spreken, toen zij ongeveer twee uur later thuis kwamen en baas Vos verklaarde: „dat voetreisje beviel mij beter, dan het geschommel in den spoorwagen.” —

Het was middernacht, toen de beide reizigers voor de ons bekende, nederige schoenmakerswoning stonden, die, zooals Martinus het uitdrukte, nog weinig van den tand des tijds had geleden. Welk een vreemd gevoel was het voor Martinus, toen hij den drempel van de ouderlijke woning betrad! — Nadat vader licht had ontstoken, het haardvuurtje had aangelegd en de gouwenaar gestopt, keek hij met een vergenoegd gelaat zijn Martinus in de oogen en vroeg: „Wel, Tinus! ken je onze kamer nog wel?”

Martinus kon niet anders dan bevestigend antwoorden, want bijna alles in de woning was nog precies zoo als voor vijftien jaren. Dezelfde oude kastklok hing nog op dezelfde plaats. Daarnaast hing aan de eene zijde nog het bruingelijste spiegelkje, dat nog altijd het kenmerk droeg, dat onze Tinus indertijd wel eens wat onvoorzichtig met zijne knikers speelde. Aan de rechterzijde hing, als vroeger, het portret van oom Gerrit, — oom Gerrit in matrozenkleeding. De werktafel van vader stond nog voor 't zelfde raam en de eikenhouten kleerkast nog tegen denzelfden wand. En vader? Hij scheen nog even kras; — alleen droeg zijn hoofd grijze haren of — zooals Salomo die noemde — een sierlijke kroon.

Nadat vader en zoon een kop koffie hadden gedronken, van het heerlijke Z.sche tarwebrood hadden genoten, (dat, volgens Martinus, nog even lekker smaakte als voor vijftien jaren) en over tal van dorpelingen en dorpstoestan- den van vroeger en nu hadden gesproken, stelde vader voor, dat men naar bed zou gaan. Ook Martinus vond goed, nu maar naar kooi te gaan, om morgen het gesprek te vervolgen.

Een half-uur later lagen vader en zoon te bed. Baas Vos was spoedig in slaap, maar Martinus, die wellicht niet zoozeer vermoeid was als zijn vader, kon den slaap in het eerst maar niet vatten. Hij dacht steeds weer

aan.... Willem Knoop en al wat vader van dien vroegeren speelmakker daar straks had verteld. —

De levensweg van Willem Knoop toch was tot dusver eene geheel andere geweest, dan die van Martinus Vos.

Willem had gevolg gegeven aan zijn voornemen en was op zestienjarigen leeftijd als loopjongen in het logement „De Postwagen” te 's H. in dienst getreden. Aanvanke-lijk ging alles goed. Willem was vlug in zijn werk en daar hij een goed oordeel bezat, was hij met de dage-lijksche werkzaamheden spoedig geheel op de hoogte. Het duurde dan ook niet lang, of de logementhouder gaf hem eene aanmerkelijke loonsverhooving. Voor Willem, die tot dusver voor kost, kleeding en een zeer kleine zak-duit had gediend, was dit het begin van den val. Hij keude de waarde van het geld niet en rekende er niet mede, dat vele kleintjes één groote maken. Ook dacht hij niet, dat er tijden konden komen, waarin hij de gel-den zeer goed kon gebruiken voor eigen verzorging of voor die van zijn vader, die reeds bij de zeventig jaren telde. Wat Willem verdiende, verteerde hij. De vrije dagen, die hem voor ontspanning werden gegeven, waren al heel spoedig dagen van uitpatting. De kameraden, die Willem zich had gekozen, en meer van Willems goed gevulde beurs dan van Willem hielden, hielpen hem ijverig, om ongemerkt al dieper en dieper te zinken, en steeds verder het pad der zonde op te hollen. Eenmaal gewend aan allerlei zinnelijke genietingen, en uitpattingen van den meest ergerlijken aard, schoot Willem al spoedig geld te kort, om in ieder opzicht aan zijne begeerten te kunnen voldoen. Vandaar dat hij op middelen peinsde, om meer geld te bekomen, dan hij op eerlijke wijze verdiende. Dit middel lag voor de hand. Hij wist, dat de logementhou-der, bij wien hij nu bijna drie jaren in dienst was, het volste vertrouwen in hem stelde en vermoedde dus, dat men in geen geval hem zou verdenken, wanneer er 's avonds, bij het opmaken der kas, in de geldlade van het buffet een klein bedrag ontbrak. Daarom nam hij van tijd tot tijd eenige geldstukken uit die lade, — eerst een paar dubbeltjes, later eens een gulden, enz. Eenige weken ging dit goed, d. w. z. niemand verdacht Willem,

terwijl men zich in allerlei gissingen verdiepte, omtrent andere bedienden en enkele „vaste” bezoekers.

Maar: „Al loopt de leugen nog zoo snel,

De waarheid achterhaalt haar wel.”

Het bedrag, dat Willem nu en dan ontvreemde, was niet voldoende voor de groote verteringen, die hij gewoon was te maken. Hij zon dus op andere middelen om zijne inkomsten te vermeerderen en al ras bood zich een schoone gelegenheid daartoe aan. Voor zijn patroon moest hij van het postkantoor een aangeteekenden brief halen, waarin eene aanzienlijke som gelds was gesloten. Daar de patroon den volgenden dag op reis moest, werd Willem reeds dien avond in 't bezit gesteld van de z.g. *kennisgeving*. Toen de patroon den volgenden morgen vroegtijdig op reis ging, maakte Willem, wiens plan in den nacht rijpelijk overwogen was, van die gelegenheid gebruik, om, nadat hij fluks den brief in ontvangst had genomen, zich met den eerstvolgenden trein uit 's H. naar Antwerpen te begeven. Van daar hoopte hij per schip naar een of andere buitenlandse haven te vertrekken, om zich in den vreemde naar hartelust met het gestolen geld (\pm f 1500,—) te kunnen vermaken.

Toen Willems patroon in den laten avond thuis kwam en al de huisgenooten den mond vol hadden over Wim, dien men den geheelen dag vruchteloos thuis had verwacht, dacht de patroon onmiddellijk aan den aangeteekenden brief, dien Willem had moeten afhalen en aan . . . de gelden, die nu en dan in de buffetlade ontbraken. Onverwijd werd er onderzoek bij baas Knoop gedaan en gevraagd, of Willem dien dag thuis was geweest. De baas verzekerde, dat Willem in geen weken bij hem geweest was. Daarop ging de logementhouder onmiddellijk naar de Politie, met verzoek om Willem op te sporen. Al spoedig vernam men toen, dat Willem in den vroegen morgen aan het station was gezien en met een der morgentreinen was vertrokken; *waarheen* wist men niet, want er waren aan het station reisbiljetten afgegeven naar verschillende plaatsen in het binnen- en buitenland, „o. a. ook naar Antwerpen,” zooals de stationchef zeide. Oogenblikkelijk werd in alle richtingen getelegrafeerd,

ook naar Antwerpen. In die telegrammen was Willem nauwkeurig beschreven, zoowel wat zijne gelaatstrekken als zijne kleeding en overige merkbare kenteekenen betrof.

't Was aan dit laatste middel (de telegrafie) te danken, dat de politie te Antwerpen nog juist gelegenheid had, Willem, aan boord van een Engelsch schip, te arresteerden, terwijl hij gereed stond naar Liverpool te vertrekken. Hoewel Willem zich gedekt waande door een valschen naam (later bleek het, dat hij den naam van zijn vroegeren speelmakker Martinus Vos had opgegeven), bleek het uit al de geseinde kenmerken zeer duidelijk, dat men den dief, Willem Knoop, en geen ander voor zich had. Kortens tijd daarna werd Willem aan den Nederlandschen rechter overgeleverd en eenige weken later tot vijf jaren gevangenisstraf veroordeeld.

De oude kleermaker Knoop, hoogmoedig als hij was, kon deze ramp niet dragen. Hij werd ziek en tijdens zijne ziekte, uit gebrek aan de noodige levensmiddelen en verzorging, op last van het armbestuur, in het gemeenteziekenhuis geplaatst. Nog geen drie weken later verwisselde hij het tijdelijke met het eeuwige.

Willem daarentegen viel, ook nadat hij vijf lange jaren in de gevangenis had gesleten, van het eene kwaad in het andere. En thans is hij nog opgesloten in een der Nederlandsche werk-inrichtingen, de bedelaarskolonie te V. „Die God verlaat heeft smart op smart te vreezen;” zóó eindigde baas Vos zijne mededeelingen aan Martinus. En zoo roepen wij ook u toe, lezers en lezeressen! —

En hoe ging het verder met Martinus, zult gij wellicht vragen.

Martinus werd bij zijn oom in het kruideniersvak opgeleid en kocht een jaar later te M. eene drukke kruidenierswinkel, waar hij in 1886 (toen wij hem bezochten) ons dankbaar toeriep: „De Heere was mij nabij! Hij heeft mijn pad voorspoedig gemaakt. Hij zegent mij, mijne vrouw en onze twee lieve kinderen! Daarbij geeft Hij ons het genot, dat vader zijne laatste levensjaren rustig en blijde onder ons dak mag slijten!”

En gedurig hoort men den oud-zeeman nog het

avondlied zingen, dat hij vroeger onder het geklots der golven deed weerklinken :

Heer, hoe goed is 't, dat wij weten,
 Dat, bij Uw verblijf op aard,
 Ge op een scheepsdek wildet slapen,
 En met de uwen sloop'ling waart.
 Gij, hun zwakken ten beschermer,
 En die ook mij bijstand biedt,
 Zeg Gij 't mij nog telkens weder:
 »Arme zwerver, vrees gij niet.»

Als de winden gierend huilen,
 En des bliksems vlammend rood
 Heenschiet door de zwarte wolken,
 Voorboó van verderf en dood,
 Kunt nog Gij de golven stillen,
 't Zwiigen aan den wind gebiën,
 Gij, tot zelfs in de uiterste ure,
 Heer! uw almacht ons doen zien.

Blijve op U mijn hart dan hopen,
 Als mijn oog zich opwaarts richt;
 Ja, bewaar, schoon 't al verdonker,
 Dierb're Heiland, mij uw licht.
 Bij uw lichtglans kan ik sterven,
 Want van uw gená bewust,
 Zie ik in geloof de haven
 En het strand van 's Hemels kust.

